

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 05/04/2021 17:40
Sayı: E-120.07-0804455
GİD
sor

7/40516 GK 91

Sayı : E-54045643-610-1019747

05.04.2021

Konu : Soru Önergesi (7/40516)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 08.02.2021 tarihli ve 43452547-120.07-774469 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Çanakkale Milletvekili Sayın Özgür CEYLAN' a ait 7/40516 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Bekir PAKDEMİRLİ
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/40516) (2 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 47F843AB-32EE-4AF4-A0CB-B5DDBC143E31

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Nazire YÜREKLİ

YÜKSEL

Mühendis

Telefon No: (312) 258 85 94

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖZGÜR CEYLAN'A AİT 7/40516 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Yeraltı sularının fiili tüketimlerinin belirlenmesinin en etkin yolu sayaç sistemidir. Ancak yeraltı suyu tesislerinin sayısı olarak çok (400 bine yakın resmi/belgeli kuyu) ve coğrafi olarak dağınık olmasından dolayı klasik su sayaçları ve sayaç okuma memurları şeklinde bir fiili tüketim kontrolü son derece zor bir yöntemdir. Bunun yanında ön yüklemeli veya uzaktan kontrollü sayaç sistemleri daha etkin olabilmekte, ancak görece pahalı teknolojiye dayalı (sayaçların üretim, yazılım, GSM bağlantısı, servis hizmetleri vb.) yöntemlerdir. Sanayi tesislerinin kuyularında genellikle bu sayaçlar kullanılmaktadır. Ayrıca bitki deseni veya kullanılan enerji miktarlarından da tahmini fiili tüketimler hesaplanabilmektedir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce (DSİ) sayaç zorunluluğu olan kuyu sahiplerinden fiili tüketimler elde edilebilmektedir. Ön yüklemeli sayaç altyapısı olan Bölgelerimizde, kuyu sahipleri yıllık tonajlarını yükleyebilmektedirler. Bunun dışında, klasik sayaçların okunması ve bu yolla fiili tüketimlerin kontrolü, Kurumda bu yönde bir yapılanma olmadığından yapılmamaktadır. Bunun yerine akiferlerimizi temsil eden rasat kuyularımızdan mevsimlik ve yıllık düzenli seviye rasatları yapılarak fiili tüketimlerin takibi yapılmaktadır.

Fiili tüketimlerin kontrolü gayesiyle kritik havzalarımızda kaçak kuyu tespit çalışmaları da yapılmaktadır. 2008 yılından itibaren Konya Kapalı Havzası, Meriç Ergene Havzası, Akarçay ve Gediz Havzalarında kaçak kuyu tespitleri de yapılarak, fiili tüketimlerin belirlenmesine çalışılmaktadır. Fiili tüketimlerdeki sapmaların büyük bir kısmı belgesiz/kaçak kuyulardan kaynaklanmaktadır.

Yeraltı sularımızın tahsisi, Bakanlığımız tarafından hazırlanıp onaylanan Sektörel Tahsis Planlarına göre yapılmaktadır.

DSİ'nin 2020 yılsonu verilerine göre: Ülkemizde toplam 395 Bin 807 adet yeraltı suyu kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyulardan 353 Bin 393 adedi tarımsal sulamada, 18 Bin 178 adedi sanayi amaçlı faaliyette kullanılmaktadır. 167 sayılı Kanun'un 10'uncu Maddesine istinaden ölçüm sistemlerinin kurulması zorunluluğu sanayi maksatlı kuyular için tüm Türkiye sathında, diğer kullanım maksatları için ise sadece Konya Kapalı Havzası ile Meriç Ergene Havzalarındaki 11 adet alt havzada getirilmiştir.

Her türlü yeraltı suyu kullanılmak suretiyle faaliyetlerin yürütülmesinde ruhsat almaksızın su kuyusu açtırmanın cezası; 167 sayılı Yeraltı suları Hakkındaki Kanun'un, yasal olmayan kuyular hakkında nasıl bir idari yaptırım uygulanacağı 18'inci Maddenin (a) Fıkrasında açıklanmıştır. Aynı şekilde belgeli kuyu sahiplerinin belge şartlarına uymamasının tespiti halinde de 18 (b) Maddesi çerçevesinde idari para cezası uygulanıp, kuyular kapatılmaktadır.

DSİ envanter kayıtlarına göre 1995-2012 yılları arasında toplam 202,017 hm³/yıl yeraltı suyu tahsisi yapılmıştır. 2012-2019 yılları arasında ise 119,631 hm³/yıl toplam tahsis yapılmıştır. Soruda bahsedildiği gibi tahsiste artış değil, bir miktar düşüş görülmektedir. Bunun başlıca sebebi ise modern sulama tekniklerinin çiftçiler tarafından kabul görmesi ve yaygınlaşması ile su tasarrufu sağlanmıştır. Yeraltı suyu kullanma belgeleri DSİ tarafından 167 sayılı Yeraltı suları Hakkındaki Kanunun 8'inci Maddesi hükümlerine göre verilmektedir. Gerçek veya tüzel

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

kişiliklere verilen kullanma belgelerindeki tahsis miktarı kuyu verimleri başta olmak üzere, tarımsal amaçlı sulamalarda sulanacak arazi, sulama modülü; sanayi amaçlı kullanımlarda ise T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bağlı kurum ve kuruluşlarından temin edilen su ihtiyaç belgesine göre belirlenmektedir.

Yeraltı suları Teknik Yönetmeliği, “Bölüm V Yeraltı suyunun İşletilmesi ve Kontrolü Bölümü, 1. Rezervin Korunması, 1.1 Rezervden çekilen emniyetli su miktarı, -Yağış ve beslenme durumlarına göre, gereklikçe, kuyulardan çekilecek emniyetli su miktarı, belgeyi veren DSİ Bölge Müdürlüklerince azaltılıp çoğaltabilir.-” denilmektedir. DSİ Bölge Müdürlüklerimiz gerekli gördüklerinde bu uygulamayı yapabilmektedirler. Kooperatiflerin tahsislerinin azaltılarak şahıs kuyularına verildiği yönünde bir durum söz konusu değildir. Kooperatifler tarafından kullanılan yeraltı suları miktarındaki düşüşler, enerji bedelleri başta olmak üzere ekonomik ve yönetsel nedenlerden dolayı kooperatifleşmenin son yıllarda azalması, bazı kooperatiflerin yüzey suyu imkânına kavuşması gibi nedenlere bağlıdır.

DSİ verilerine göre 2001 -2010 yılları arasında yapılan toplam tahsis 1,02 Milyar m³ iken, 2010-2020 yılları arasında 3,66 Milyar m³ tahsis yapılmıştır. Talepler tamamen, akiferlerin emniyetli rezervleri içerisinde ise değerlendirilir. Aksi takdirde tahsis yapılmaz. Son yıllarda yeraltı sularında artan talebin başlıca sebebi, artan nüfus, kuraklığa bağlı olarak yeraltı sularına yönelmesi, sulayıcı örgütlerdeki başarısızlıklardan ötürü bireysel sulamalara olan rağbet, özellikle yeraltı sularına bağımlı ürün desenlerinin artması, kış aylarında sulayıcı örgütlerden su temin edemeyen kullanıcıların varlığıdır.

2020 yılı itibari ile sulamada kullanılan toplam kuyu sayısı 353.393 adet ve sulama alanları 1.577.742 ha’dır.

167 sayılı Kanun, ilan edilmiş işletme sahalarında ilan şartları içerisinde, diğer sahalarda ise her arazi sahibinin yeraltı suyu arama ve bulduğunda kullanma hakkı vermiştir. Ayrıca Kanunun uygulamasına yönelik çıkarılan Tüzük ve Teknik Yönetmelikte arama, kullanma, ıslah ve tadil faaliyetlerinin nasıl, kim tarafından, hangi etütlerle, hangi belgelerle yapılacağı detaylı bir biçimde yer almaktadır. Dolayısıyla söz konusu saha yeraltı suyu rezervi açısından müsait ise su, ihtiyaç belgesi dâhilinde vatandaşların talepleri olumlu karşılanmaktadır.